

Tjänstegåvorna

Sammanfattning av bibelstudiet på församlingsdagen 3 sept 2016

Jan-Gunnar Wahlén

I Efesierbrevet beskriver Paulus målande vad Gud gjort i Kristus. Ett av huvudsyftena med brevet är att berätta om rikedomerna i Kristus men också att beskriva församlingen som Guds redskap för att nå den här världen. Efter att i början ha talat om Guds väldiga gärningar genom Jesus och den nåd vi har fått del av kommer han mot slutet till lite mer konkreta beskrivningar av hur de kristna kan och ska gestalta det här.

”Jag uppmanar er alltså, jag som är fånge för Herrens skull, att leva värdigt er kallelse, alltid ödmjuka och milda. Ha fördrag med varandra i tålmod och kärlek. Sträva efter att med friden som band bevara den andliga enheten: en enda kropp och en enda ande, liksom ni en gång kallades till ett och samma hopp. En är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt ... Så gjorde han några till apostlar, andra till profeter, till evangelister (NT81: förkunnare) eller till herdar och lärare. De skall utrusta (NT81: göra de heliga mera fullkomliga) och därigenom utföra sin tjänst och bygga upp Kristi kropp, ¹³tills vi alla kommer fram till enheten i tron och i kunskapen om Guds son, blir fullvuxna och når en mognad som svarar mot Kristi fullhet. Vi skall inte längre vara barn och låta oss drivas omkring av alla lärovindar, inte vara lekbollar för människorna, som vill sprida villfarelse med sina bedrägliga påfund. Nej, låt oss i kärlek hålla fast vid sanningen och växa i alla avseenden så att vi förenas med honom som är huvudet, Kristus. Han låter hela kroppen fogas samman och hållas ihop genom att alla lederna hjälper och stöder, med just den kraft han ger åt varje särskild del. Då växer hela kroppen till och byggs upp i kärlek.”

(Ef 4:1-6, 11-16)

Syftet med de gåvor som beskrivs i vers 11 är att vi alla ska komma i funktion, att vi ska mogna, växa till och byggas upp i kärlek. Ordningföljden bland gåvorna är inte helt oväsentlig, i alla fall inte enligt Alan Hirsch, en australiensisk missiolog som har varit en viktig inspirationskälla för dagens undervisning (*The permanent revolution* av Alan Hirsch och Tim Catchim). Aposteln är den som sätter i gång det hela, går ut, så att människor över huvud taget kan nås av evangeliet: katalysatorn. Apostlarna var utsända och en apostolisk församling har inte bara den rätta läran den är också utsändande (det är vad själva ordet betyder). Vi är alla kallade att vara med i en apostolisk rörelse: ”Varje kristen är ett frö, som är ett potentiellt träd, som är en potentiell skog.” (Hirsch, Catchim).

Det finns olika uppfattningar om vad det här är för typ av gåvor. En tolkning är att det är ledarskapsgåvor. Alan Hirsch menar istället att det är personlighetsdrag som finns hos alla människor. Vad längtar du efter? Vad ger dig energi? Vad skulle du allra helst vilja göra för andra? Svaret på dessa frågor ger en tydlig fingervisning om var Gud vill ha dig. Förhoppningsvis kan de här fem gåvorna vara ett pedagogiskt hjälpmedel för oss var och en och för oss som församling. Sen är livet inte så fyrkantigt att det bara finns fem tjänster och det gäller att klämma in sig i något av dessa fack. Vi har säkert flera av dem men en eller två kan vara dominerande.

Apostel

Längtan efter livsfrukt är naturlig även om det också kan göra ont: ”Ge mig barn, annars dör jag” (1 Mos 30:1) bad Rakel. Jag tror att det finns en längtan efter barn i våra led. Det kan handla om att vi ska få vara med och få se nya församlingar växa fram i områden där det just nu inte finns någon organiserad kristen grupp, eller bara tynande församlingar. I Nya testamentet syftar begreppet apostel inte bara på Paulus och de tolv utan även Barnabas, Andronikos, Junia, Epafroditos, Silvanus, Timotheus. Sen är Paulus förstås särskilt viktig som en prototyp för apostelns tjänst. Han beskriver sig själv som planterare, arkitekt, den som lägger grunden men också som far och ambassadör. Av alla tjänster är aposteln mest medveten om att evangeliet tillhör alla folk och att vi måste sprida det vidare. Jabes bön: ”O Herre att du ville utvidga mitt område” (1 Krön 4:10) är en apostolisk bön. Alan Hirsch och Tim Catchim skriver att vi behöver bli bättre på att utveckla entreprenörskap i kyrkan. Det börjar med att vi identifierar, utrustar och uppmuntrar människor som inte är nöjda med status quo, som inte är rädda för att ta risker, som är kreativa och nyskapande. Hirsch och Catchim ger exempel på att uppfinningsrika och kreativa människor inte har tagits på allvar: ”Telefonen har alltför många brister för att betraktas som ett seriöst kommunikationsmedel”, ”Hästen är här för att stanna men bilen är en fluga”.

En apostel är genuint intresserad av hur evangeliet ska påverka hela samhället, inte bara människornas själar. Exempelvis: kan vi vara med och skapa arbetstillfällen på den ort där vi bor? Kan vi hjälpa barnen som inte mår bra? Eller de sjukskrivna? Ska vi bygga ett äldreboende? etc. Ett intressant exempel på en banbrytande kristen verksamhet är Kungsporten i Huskvarna som inte bara är en församling utan också ett friskvårdscenter på kristen grund.

Vad har den apostoliska tjänsten för bidrag till oss i dag? Hur har vi förvaltad pionjärandan från grundarna av Hovsta frikyrkoförsamling för snart 30 år sen? Är det dags för något liknande igen?

En apostolisk människa kan vara lite okänslig för att man faktiskt måste sköta om och vårda det man redan har. Han eller hon kan vara krävande i sin ständiga strävan efter att gå vidare och behöver de andra tjänsterna.

Profet

Hirsch och Catchim sammanfattar profetens funktion: ”Stäng av radarn och du kommer till slut att krocka med berget”. Profeten kan beskrivas som väktare, någon som känner in Guds hjärta. Profeten kan också ha en varningsfunktion:

En gång när Arams kung låg i krig med Israel överlade han med sina officerare och angav var de skulle anfälla. Genast skickade då gudsmannen bud till den israelitiska kungen och varnade honom för att ta vägen förbi den ort som arameerna tänkte anfälla. Kungen skickade i sin tur bud till orten som gudsmannen nämnt och varskodde folket där, så att de var på sin vakt. Samma sak hände gång på gång. Detta gjorde arameerkungen bekymrad, och han sammankallade sina officerare och frågade: ”Kan ni säga mig vem det är bland oss som står på den israelitiska kungens sida?” – ”Ingen, herre konung”, svarade en av dem, ”men Elisha, profeten i Israel, meddelar sin kung till

och med vad du säger i din sängkammare." Då befallde kungen: "Gå och ta reda på var Elisha finns, så att jag kan skicka folk för att gripa honom." (2 Kung 6:8-13). Jämför med profeten Agabos som varnar för hungersnöden i Apostlagärningarna (Apg 11:27-28).

I Gamla testamentet finns det även en tröstande funktion hos profeten (ex Jes 40). Sen är det också vanligt att profeten pekar på avgudadyrkan och uppenbarar synd (t.ex. Natan i 2 Sam 11-12 och Johannes döparen i Matt 14:3-5). Profeten har ett inneboende patos för rättfärdighet i smått och stort. Det gäller också på samhällsnivå. Då handlar det ofta om hur dom svagaste medborgarna behandlas. Vi har många exempel på hur profeterna i GT angriper orättvisor och fusk av olika slag där de fattiga sugts ut:

"Jag avskyr era fester, jag hatar dem, jag står inte ut med era högtider. När ni offerar till mig och kommer med era gåvor vill jag inte veta av dem, jag vill inte se åt era offer av gödboskap. Låt mig slippa dina psalmer, jag vill inte höra ditt strängospel! Men låt rätten välla fram som vatten och rättfärdigheten som en ousinlig ström!" (Amos 5:21-24) .

På individnivå så fungerar profeten fungerar ofta i urskillningens nådegåva och har en blick som ser lite djupare. Han eller hon är vaken för oärlighet och falska motiv. "Det ser bra ut på ytan men det är något som inte stämmer". En svaghet hos profeten är att han eller hon tenderar att se allt i svart och vitt. En del kan även uppfattas som lite buffliga. Men kanske behöver vi bli lite bättre på att ha överseende med lite kantigheter och ge människor en plats i församlingen där de kan mogna i sin karaktär.

Evangelist

Evangelisten brinner för att människor ska komma till tro och tycker att kyrkan väldigt lätt blir intern. Sen kan det se väldigt olika ut men det som är kännetecknande för evangelisten är att han eller hon får energi av att möta människor. Det kan handla om att tala till skarorna men också personliga möten. Jesus gjorde både och. En av de vackraste berättelserna hittar vi i Johannes 4 där Jesus inleder ett andligt samtal genom att anknyta till det som finns rakt framför, vattnet i brunnen: "Ge mig något att dricka" (Joh 4:7).

Även Paulus anknyter till åhörarnas föreställningsvärld när han talar på aeropagen i Athen i (Apg 17). Man behöver inte vara bullrig och burdus bara för att man är evangelist. Ibland säger vi att "han var en evangelisttyp" och då menar vi att det var en livlig och oborstad person. Och så får herden städa upp efter honom efteråt. Men det är en schablon. Bill Hybels har talat om olika typer av evangelister. **Den samariska kvinnan** som blir evangelist genast efter sitt möte med Jesus har en berättande stil: "Det här har jag varit med om, kom och möt honom ni också". Och kapitlet slutar med att många samarier kommer till tro på Jesus. **Petrus** hade en mer konfronterande stil och är rakt på sak: "Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att ni får förlåtelse för era synder" (Apg 2:38). Inga krusiduller, evangeliet rakt av. Så kan även **Paulus** uppträda men lika ofta är han resonerande. Han var välutbildad och argumenterar för tron på Jesus. **Dorkas**, slutligen, brukar förknippas med diakoni men det är också ett sätt att sprida evangeliet.

Jag tror egentligen att min pappa var en slags evangelist. Han hade en märklig förmåga att få kontakt med människor. När han väntade utanför en affär hittade han alltid någon bondgubbe

som varit på Elmia tillsammans med någon annan bondgubbe som hade en bror som han kände.

Evangelistens tjänst är viktig för den påminner oss om att vi inte finns till för oss själva och på så sätt är den lite obekvämt för oss om vi vill sitta i kyrkan och ha det mysigt med människor som vi vet var vi har och känner oss trygga med.

Herde

Om aposteln och evangelisten brinner för att på lite olika sätt inta nya områden för Gud så är herden angelägen om att vårda det vi har. Herden värnar om gemenskapen, vill ge näring och omvårdnad. Om fåren är församlingen så är näringen det gröna gräset: Ordet. Därför finns det ett samband mellan herden och läraren. En del menar att den grammatiska konstruktionen pekar på att det är två olika aspekter av samma gåva. Herden vill också beskydda jorden från vargar och det kan ju bl.a. handla om läromässiga villfarelser.

Herden bryr sig särskilt mycket om de sårbara och ser dem som ingen annan ser. En herde är uppmärksam på tonfallet hos någon som försöker hålla skenet uppe. Även här är Jesus vårt stora föredöme: ”Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig, som har ett mildt och ödmjukt hjärta, så skall ni finna vila för er själ. Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt.” (Matt 11:28-30). Det är herdens röst! När han såg människorna fylldes han av medlidande med dem, för de var illa medfarna och hjälplösa, som får utan herde, och han sade till sina lärjungar: ”Skörden är stor men arbetarna få. Be därför skördens herre att han sänder ut arbetare till sin skörd.” (Matt 9:36-38). Människor med en herdetjänst har fått del av det här medlidandet för människor och känner något av Guds hjärta för andra. Det är en oerhört viktig tjänst i en församling för att vi ska må bra. En herdetjänst bygger helt på förtroende och en del människor känner man instinktivt att det går bra att vända sig till, ofta för att de är goda lyssnare.

En svaghet med herdens tjänst är att han eller hon ogärna vill ta risker. Ibland tenderar herden att undvika konflikter för att bevara friden.

Lärare

En sammanfattning av Jesu tjänst som lärare är väl att han hade en förmåga att ”tala med bönder på böndernas sätt och med lärde män på latin” för att citera Karlfeldt. Liknelserna var hämtade från människors vardag och samtidigt kunde han slå fariséerna på fingrarna i lärda resonemang om Bibeltexter. En lärare kan vara filosofisk men huvudsyftet med tjänsten är att den ska vara instruerande för den som vill följa Jesus. Han eller hon undervisar inte bara med ord utan också med sitt liv (se t.ex. 1 Tim 4:11-13).

Sen finns det många olika typer av lärare. En del tycker att det roligaste som finns är att undervisa barn, andra ungdomar eller vuxna. En sorts lärare har en tydlig intellektuell profil och brinner för att försvara tron. Det brukar vi kalla för apologetens tjänst. Petrus talar om att vi behöver kunna ”ge skäl för ert hopp (1 Pet 3:15).

Oavsett individuella variationer är läraren hemma i de heliga skrifterna och älskar att fördjupa sig där. Lärarens gåva är att se helheten. ”Summan av ditt ord är sanning” (Ps 119:160) säger Psalmisten. Läraren har en förmåga att re-kalibrera och dra församlingen in mot centrum. Håll inte på med ändlösa legender om fäderna, fokusera inte på änglasyner eller fruktlösa diskussioner och irrelevanta sidospår! Läraren driver en centralinriktad teologi med Kristus, Guds rike, evangeliet om korset och uppdraget i centrum. Vi lever i en orolig tid där en mängd olika läror och idéer florerar. Därför behöver vi lärarens klarsyn. Det här var likadant när Efesierbrevet skrevs: ”Vi skall inte längre vara barn och låta oss drivas omkring av alla lärovindar, inte vara lekbollar för människorna, som vill sprida villfarelse med sina bedrägliga påfund.” (4:14).

Läraren är utpräglat ideologisk och tror ibland att det måste finnas en total samsyn om allt och lutar därför aldrig att argumentera. En lärare vet hur man formulerar sig men är inte alltid lika bra på att lyssna. I vår kultur finns också en risk för teoretisering av tjänsten, att vi använder onödigt svåra begrepp och resonemang.

Tjänstegåvorna i korthet

Apostel

Pionjär och nybyggare. Tänker kreativt och ”utanför boxen”. Ställer alltid frågan: ”Kommer det här att öka vår kapacitet för mission?”

Måtto: Framåt!

Profet

Förmedlar Guds tilltal. Nöjer sig inte med status quo. Ställer alltid frågan: ”Kommer det här att uttrycka Guds hjärta och kallelse?” Måtto: Omvänd er och tro!

Evangelist

Brinner för att människor ska komma till tro. Inbjudande, berättande och attraherande. Ställer alltid frågan: ”Kommer det här att föra människor till omvändelse?” Måtto: Join the party!

Herde

Inkluderande och omsorgsfull. Ger näring och omvårdnad. Ställer alltid frågan: ”Hur kommer det här att påverka människorna och gemenskapen?” Måtto: Älska varandra!

Lärare

Förmedlar Guds visdom, förklarar och instruerar. Ställer alltid frågan: ”Hur stämmer det här överens med teologin och Skriften?”

Måtto: Ta tid och lär känna Gud!